

ฉบับนี้จัดทำขึ้น
จำนวน 3 เล่ม
28 เม.ย 2560

รายงานการวิจัย

การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

The Study of Knowledge Management Students :
Rajabhat University Songkhla.

โดย อาจารย์ ดร. สุนทร เทพโคโณ ศึกษาศาสตรบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

กรรณก สิตาพงษ์
ชนะรัตน์ รัตน์กุล

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2558

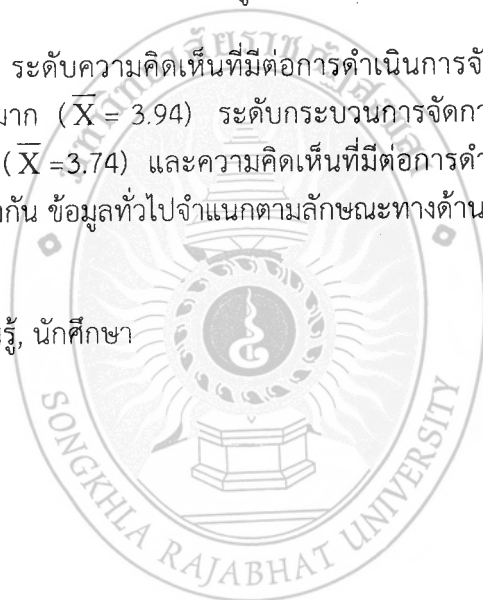
ชื่องานวิจัย การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ผู้วิจัย กรกนก สีตาทพงษ์
ธนระรัตน์ รัตนกุล
คณะ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม
ปี 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ ศึกษาระดับของกระบวนการจัดการความรู้ และเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) ระดับกระบวนการจัดการความรู้ โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ กับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาต่างกัน ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะทางด้านคณะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, นักศึกษา

11A0582
3 ก.ค. 2558
2
658-1009
กท 111
10.2

Research Title The Study of Knowledge Management Students :
Rajabhat University Songkhla.
Researcher Kornkanock Sitapong
 Tanarat Rattanakool
Faculty Industrial Technology
Year 2015

Abstract

This descriptive research aimed to Study of opinion of knowledge management. Study of Knowledge Management. And Comparative analysis general information with comments on the implementation of knowledge management. The instruments is questionnaire.

The findings are indicated as follows: The opinions of knowledge management. The overall level. The Knowledge Management The overall level. And the comments on the implementation of knowledge management difference in general information and significant at the .05 level.

Keywords : Knowledge Management, students

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะ
ครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และ
คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี
ดี ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาการทำวิจัยครั้งนี้ที่ได้กรุณาสับสนุน ช่วยเหลือ ตลอด
มาทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจนงานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณแหล่งทุนจากบ
กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยฉบับนี้ หากคุณค่าใดๆ ที่เกิดขึ้น
จากวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

(กรรณก สิตาพงษ์)

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

...../...../.....

ธนรัตน์ รัตนกุล

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

...../...../.....

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขตของโครงการวิจัย	1
วิธีการดำเนินงานวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
กรอบแนวคิด	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	14
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	14
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	15
การวิเคราะห์ข้อมูล	16
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	17
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	17
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	17
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	23
สรุปผลการวิจัย	23
อภิปรายผล	24
ข้อเสนอแนะ	24
บรรณานุกรม	25

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	15
4-1 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านเพศ.....	17
4-2 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านอายุ.....	17
4-3 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านระดับการศึกษา.....	18
4-4 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านคณะ.....	18
4-5 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านองค์กร.....	19
4-6 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านบุคคล.....	19
4-7 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี.....	20
4-8 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้.....	20
4-9 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ (โดยภาพรวม).....	21
4-10 ระดับกระบวนการจัดการความรู้.....	21
4-11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นกับการดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะทางด้านเพศ.....	22
4-12 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นกับการดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะทางด้านอายุ การศึกษา และคณะ.....	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

→ ในยุคของสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Society and Economy) ได้ให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจที่สามารถขับเคลื่อนด้วยการใช้ความรู้ (Drucker, 2007 : 451) สำหรับความเจริญต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการใช้นวัตกรรมที่พัฒนาด้วยปัญญาและความรู้เป็นฐานอันสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะองค์กรทางการศึกษาสามารถนำความรู้มาพัฒนาการดำเนินงานหรือนวัตกรรมต่างๆ เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้ และ 7) การติดตามและประเมินผล (พรพิมล ทรรษาภิรมย์โชค, 2550) หากองค์กรทางการศึกษาใดสามารถจัดการกับความรู้และภูมิปัญญาของบุคลากรในองค์กรได้อย่างเป็นระบบรวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรในมิติต่างๆ ทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาองค์กรได้อย่างครบถ้วนแล้วนั้น ย่อมสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างแน่นอน

สำหรับการจัดการความรู้ในองค์กรทางการศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งให้ความรู้กับนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของ “ความรู้” ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เรียกได้ว่า “ทรัพย์สินทางปัญญา” ทั้งนี้เพราะการจัดการความรู้เป็นการเรียนรู้ที่เรียนจากการปฏิบัติเป็นต้นแบบ เพราะการปฏิบัติทำให้เกิดประสบการณ์ และเกิดวิธีการที่เป็นตัวอย่างดี (Best-Practice) เพื่อให้คนรุ่นหลังนำไปศึกษา นำไปให้ประโยชน์ และนำไปต่อยอดความรู้ที่แตกฉานต่อไป (สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา, 2548) ดังนั้นนักศึกษาในสถานศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และสามารถจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมได้ทุกเรื่อง เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการความรู้ให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้
- 1.2.2 เพื่อศึกษาระดับของกระบวนการจัดการความรู้
- 1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปทางด้านเพศ อายุ ชั้นปี และคณะกับความเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1.1 สัมภาษณ์เอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้อ้างอิงในการค้นคว้า

1.3.1.2 สร้างแบบสอบถาม สำหรับเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สงขลา

1.3.1.3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.1.4 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 11,253 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 30 ตุลาคม 2558)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่างประชากรของยามาเน่ (Yamane, 1967, อ้างใน พรพณี ลีกิจวิวัฒนะ, 2549) ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ไว้ที่ร้อยละ 3 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,012 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา คณะ

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้

1.4 วิธีการดำเนินงานวิจัย

1.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. ในการสร้างแบบสอบถามเรื่องการดำเนินการจัดการความรู้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากงานวิจัยของพรพิมล หรรษาภิรมย์โชค (2550) โดยนำกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ในด้านขั้นตอนของ พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค ซึ่งได้จากการวิจัยที่ประยุกต์ขั้นตอนการจัดการความรู้ต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ และด้านองค์ประกอบของ Marquardt (2002) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) องค์กร 2) บุคคล 3) เทคโนโลยี และ 4) การเรียนรู้ และในส่วนของกระบวนการจัดการความรู้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากงานวิจัยของกองพัฒนาคุณภาพ (2552) โดยจะแบ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับเพศ อายุ การศึกษา คณะ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นด้านองค์กร ด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี และด้านการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended)

1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล โดยใช้โปรแกรมประยุกต์ด้านคอมพิวเตอร์ มาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (T-test) แบบ Independent และทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้ในการตอบปัญหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป

1.4.3 สถานที่ทำการเก็บข้อมูลวิจัย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

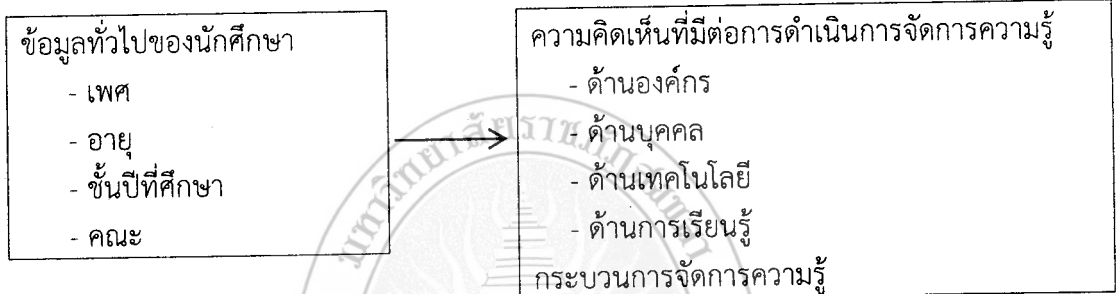
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของคณะในการจัดการความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานให้กับนักศึกษาต่อไป

1.6 กรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1.1 ความหมายของการจัดการความรู้
- 2.1.2 ความสำคัญของการจัดการความรู้
- 2.1.3 การนำความรู้ไปใช้ในการจัดการความรู้
- 2.1.4 องค์ประกอบของการจัดการความรู้
- 2.1.5 กระบวนการจัดการความรู้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ เป็นเทคนิค หรือหัวใจสำคัญในการขุดค้น คัด ดึง ลาก ยั่ว ฯลฯ ความรู้ต่าง ๆ ออกมาแล้วบริหารจัดการ รักษาไว้อย่าให้หาย โดยนำไปถ่ายทอด ซึ่งเปรียบ เสมือนว่าการจัดการความรู้เป็นตัวจัดเก็บห้องสมุด และแหล่งในการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Education) (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2548)

การจัดการความรู้ คือ กระบวนการในการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการในการระบุมุมมองที่มีอยู่ในองค์กร การจัดเก็บรวบรวมความรู้จากบุคลากร การจัดหมวดหมู่ความรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการเรียนรู้ จนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้และต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ขององค์กร

2.1.2 ความสำคัญของการจัดการความรู้

การบริหารองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในยุคแห่งสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-Based Society) ได้มองว่าความรู้เป็นทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ซึ่งความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งระดับบุคคล องค์กร และประเทศชาติ ดังนั้นการจัดการความรู้จึงมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. เป็นระบบที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้จนนำไปสู่การผลิตและพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง องค์กร และประเทศชาติ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการได้เปรียบการแข่งขันในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และระบบการศึกษา
2. เป็นระบบที่ช่วยพัฒนาระบบการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่ม องค์กร และประเทศชาติ โดยเป็นรูปแบบที่ช่วยในการแสวงหาความรู้ของบุคคลสามารถทำได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการ

จัดการความรู้ช่วยทำให้องค์กรต่างๆ สามารถจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไว้อย่างเป็นระบบและอยู่ในลักษณะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

3. เป็นระบบที่มีการเผยแพร่ความรู้ของบุคคลภายในองค์กร จนนำไปสู่การสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice) ที่ทำหน้าที่ในการแบ่งปันความรู้ และประสบการณ์ โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม และความรู้ขององค์กรซึ่งเป็นศูนย์กลางสำหรับการจัดการความรู้

4. เป็นระบบที่มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในการเชื่อมโยงความรู้ข้ามเขตแดนระหว่างองค์กรกับองค์กร องค์กรกับบุคคล และบุคคลกับบุคคล โดยการติดต่อสื่อสารกันในระบบเฉพาะเพื่อช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ระบบงาน และการบริการต่างๆ

โดยการพิจารณาประเด็นต่างๆ เหล่านี้จะช่วยทำให้สามารถมองเห็นถึงหลักสำคัญของระบบการจัดการความรู้ที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่มคน และองค์กร

2.1.3 การนำความรู้ไปใช้ในการจัดการความรู้

ผู้ปฏิบัติงานควรรู้ว่าการตกลงใจของความรู้สามารถทำได้อย่างไร ดังนั้นแนวคิดเรื่องคลังความรู้ (Knowledge Assets) จึงเป็นประโยชน์ที่ช่วยทำให้เกิดสิ่งที่ดีสำหรับองค์กรในส่วนที่จำเป็นต้องรู้ว่าอะไรที่คลังความรู้ขององค์กรควรมี สำหรับการจัดการความรู้เชื่อว่าองค์กรสามารถใช้ความรู้ที่ฝังลึกของบุคลากรจำนวนน้อยแต่สามารถทำให้องค์กรอยู่รอดได้ ซึ่งการใช้ประโยชน์จากความรู้จะประสบความสำเร็จได้เมื่อมีการเผยแพร่ความรู้และเกิดการแบ่งปันอย่างจริงจัง พร้อมกับพัฒนาการเรียนรู้ โดยผ่านการถ่ายทอดความรู้จากแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสม

สำหรับสิ่งที่ควรทราบในการถ่ายทอดความรู้ Jeremy Hall and Jonathan Sapsed ได้สรุปถึงประเภทของการถ่ายทอดความรู้ 4 ประเภท ได้แก่ การถ่ายทอดเป็นเรื่อง ๆ ภายในทีมเดียวกัน (Serial Transfer Within the Same Team), การถ่ายทอดทางไกลกับทีมในสถานที่แตกต่างกัน (Near Transfer To A Team In A Different Location), การถ่ายทอดทางไกลของหน้าที่ที่ไม่เป็นงานประจำ (Far Transfer Of Non-Routine Tasks), กลยุทธ์การถ่ายทอดของความรู้ที่ซับซ้อนและการถ่ายทอดที่เชี่ยวชาญ (Strategic Transfer Of Complex Knowledge And Expert Transfer) นอกจากนี้ ระบบความรู้ที่ฝังลึก (System-Embedded Knowledge) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างขององค์กร สำหรับความสำเร็จของระบบการจัดการความรู้ถือเป็นบทบาทสำคัญขององค์กร ซึ่งอาจมาจากโครงสร้างที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการร่วมกับปัจจัยทางสังคม เช่น วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ บรรทัดฐาน ปรัชญาทางการจัดการและระบบการให้รางวัล สำหรับการถ่ายทอดความรู้ระหว่างโครงการเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะหาไม่มีความต่อเนื่องตลอดจนข้อจำกัดจากการรวบรวมความรู้ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้

2.1.4 องค์ประกอบของการจัดการความรู้

องค์ประกอบของการจัดการความรู้เป็นสิ่งที่ผลกระทบต่อการจัดการความรู้ของหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากองค์ประกอบการจัดการความรู้เป็นส่วนสำคัญสำหรับผู้บริหาร นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล และนักพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถดำเนินการจัดการความรู้ให้กับหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดสำหรับองค์ประกอบการจัดการความรู้รายละเอียดดังนี้

แนวคิดด้านองค์ประกอบการจัดการความรู้ของ นัทธี จิตสว่าง (2549) ได้กล่าวว่า การทำให้เกิดความยั่งยืนในการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม กรมราชทัณฑ์ จึงมุ่งสร้างองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอก 6 องค์ประกอบ คือ

- (1) มีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่องค์กรนวัตกรรม
- (2) สร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนนวัตกรรมในองค์กร
- (3) มีกระบวนการ และการปฏิบัติที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างนวัตกรรม
- (4) มีทีมผู้นำที่มุ่งมั่นไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม
- (5) มีทีมงานในการสร้างนวัตกรรม
- (6) ส่งเสริมข้าราชการในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม

โดยสรุปการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมของกรมราชทัณฑ์ จะมุ่งสร้างทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับพลังของบุคคล และพลังของสิ่งแวดล้อม โดยมีทีมผู้นำขององค์กรเป็นหลักในการขับเคลื่อน มีทีมงานของข้าราชการในระดับรองลงมาสนับสนุน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการสร้างนวัตกรรมขององค์กรที่เน้นนวัตกรรม และมีกระบวนการและการปฏิบัติที่เน้นนวัตกรรมเป็นสิ่งสนับสนุนแนวทางดังกล่าว

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมสำคัญสำหรับการดำเนินการจัดการความรู้ในองค์กรของ Nonaka & Takeuchi อ้างถึงในวิจารณ์ พานิช (2548) มีรายละเอียดดังนี้

- (1) การสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้

ผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ที่เป็น "ความรู้แห่งชีวิต" หรือความรู้หลักขององค์กร สำหรับใช้เป็นเข็มทิศในการจัดการความรู้ขององค์กร การจัดการวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ ต้องไม่ใช่เพียงแค่สร้าง แต่จะต้องเรียงร้อยร้อยคำให้กินใจ และเข้าใจได้ง่าย แล้วสื่อสารให้เป็นที่รับรู้และซาบซึ้ง จนเกิดเป็นความเชื่อและค่านิยมร่วมกันทั่วทั้งองค์กร วิสัยทัศน์ดังกล่าวต้องมีความชัดเจนในระดับที่เหมาะสม คือ ชัดเจนในระดับที่มองเห็นทิศทางและขอบเขตร่วมกันได้อย่างชัดเจน แต่ก็ไม่ชัดหรือมีรายละเอียดมากเกินไป จนทำให้ปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของพนักงาน วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องเปิดโอกาสให้พนักงานในแต่ละ หน่วยย่อยร่วมกันตีความ นำไปสู่วิสัยทัศน์ และพันธกิจของหน่วยย่อยภายใต้ร่มของวิสัยทัศน์ภาพรวม ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกันที่มุ่งทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์นั้น

- 2) สร้างทีมจัดการความรู้ขององค์กร

การจัดการความรู้เริ่มที่ตัวบุคคลเป็นคนๆ แต่ในที่สุดแล้วต้องดำเนินการเป็นทีม และเป็นระบบทั่วทั้งองค์กร จึงจะเกิดพลังของการจัดการความรู้อย่างเต็มที่ และสมาชิกขององค์กรจะต้องเข้าใจบทบาทของตนเองในด้านการจัดการความรู้ โดยทีมจัดการความรู้ขององค์กร ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติจัดการความรู้ ได้แก่ พนักงานระดับปฏิบัติการ กลุ่มวิศวกรความรู้ ได้แก่ พนักงานที่เป็นผู้บริหารระดับกลาง และกลุ่มผู้บริหารความรู้ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงสุด

- (ก) ผู้ปฏิบัติจัดการความรู้ (Knowledge Practitioner)

คือ ผู้จัดการความรู้ตัวจริง ทำหน้าที่หลักเกี่ยวกับความรู้ 4 ประการคือ การเสาะหา (Acquire) สร้าง (Create), สั่งสม (Accumulate) และใช้ (Exploit) ความรู้ ผู้ปฏิบัติจัดการความรู้ประกอบด้วยคน 2 กลุ่ม คือ ผู้ปฏิบัติ (Knowledge Operator) กับ ผู้เชี่ยวชาญความรู้ (Knowledge Specialist) ผู้ปฏิบัติเป็นพนักงานหลักขององค์กร และสั่งสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานนั้น ความรู้ที่เกิดขึ้นในตัวพนักงานเหล่านี้อยู่ในรูปของทักษะ บทบาทหลักของการจัดการความรู้ในองค์กรของคนเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ของตนเอง และขององค์กรเป็นส่วน

ใหญ่ การจัดการความรู้ของผู้ปฏิบัติเน้นที่ขั้นตอนการเอาความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้งมาปฏิบัติ (Internalization) และนำเอาความรู้ฝังลึกของตนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Socialization) และผู้เชี่ยวชาญความรู้ ทำหน้าที่เกี่ยวกับความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และสามารถนำไปเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ให้ค้นหา จัดหมวดหมู่ และจัดส่งให้แก่ผู้ปฏิบัติได้ง่าย เนื่องจากการวิจัยและพัฒนาเป็นการสร้างความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้ง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทั้งหมดจึงถืออยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญความรู้ด้วย ผู้เชี่ยวชาญความรู้ทำหน้าที่สร้างความรู้ที่ชัดแจ้งจากความรู้ฝังลึก (Externalization) และนำความรู้ที่ชัดแจ้งมาสังเคราะห์จัดหมวดหมู่หรือสร้างเป็นความรู้ที่ยกระดับขึ้น หรือเรียกได้คือ Combination

(ข) วิศวกรความรู้ (Knowledge Engineer)

เป็นภารกิจของผู้บริหารระดับกลาง หน้าที่หลักคือการตีความและแปลงความรู้ฝังลึกให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย จับต้องได้ และนำไปปฏิบัติได้ง่าย วิศวกรความรู้ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับพนักงานระดับปฏิบัติ โดยตีความวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ขององค์กรที่ผู้บริหารระดับสูง "ยกร่าง" ขึ้น และอยู่ในสภาพที่เป็นความรู้ฝังลึก ไม่ชัดแจ้ง ให้เป็นความรู้ที่เปิดเผยชัดแจ้ง สอดคล้องกับงานของพนักงานระดับปฏิบัติ เอามาพูดคุยทำความเข้าใจกับพนักงานระดับปฏิบัติ เพื่อให้พนักงานระดับปฏิบัติเกิดวิสัยทัศน์ความรู้ของตนในระดับบุคคล และในระดับทีมงานหรือหน่วยงานย่อย วิศวกรความรู้จึงแสดงบทบาทหลักในการ Externalizeความรู้ฝังลึกออกมาเป็นความรู้ชัดแจ้ง นอกจากนี้ วิศวกรความรู้ยังมีหน้าที่หลักอีก 3 ประการ โดยที่ทั้ง 3 หน้าที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการหมุนวงจรระดับความรู้ในลักษณะของ "เกลียวความรู้" (Knowledge Spiral) เกลียวความรู้แรกคือ เกลียวของวงจร SECI (Socialization, Externalization, Combination และ Externalization) เกลียวที่ 2 คือ เกลียวความรู้ข้ามระดับชั้นภายในองค์กร คือเชื่อมระหว่างระดับล่าง ระดับกลาง และระดับบน ขององค์กร เกลียวที่ 3 เป็นเกลียวความรู้ข้ามหน่วยงาน ข้ามภารกิจภายในองค์กร เช่น เชื่อมต่อระหว่างฝ่ายขาย ฝ่ายบริการหลังการขาย ฝ่ายบัญชี ฝ่ายวิจัยและพัฒนา ฝ่ายผลิต เป็นต้น

(ค) ผู้บริหารความรู้

ทำหน้าที่ 3 ประการ คือ (1) กำหนดเป้าหมายขององค์กร ในที่นี้หมายถึงเป้าหมายภาพใหญ่ของการจัดการความรู้ขององค์กร คือ กำหนดวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการความรู้ขององค์กรนั่นเอง (2) สร้างบรรยากาศและกฎเกณฑ์กติกาขององค์กรให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ (3) คอยจับ "ความรู้ที่ทรงคุณค่า" ที่พัฒนาขึ้นในกระบวนการเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) ขององค์กร ในลักษณะของ การ "ผุดบังเกิด" (Emergence) เป็น "ภาพใหม่" (New Paradigm) ของความรู้ และนำมาสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เกิด การตีความต่อเนื่อง เกิดบรรยากาศที่น่าตื่นเต้น เร้าใจ และภาคภูมิใจ

ผู้บริหารความรู้ควรมีคุณสมบัติและความสามารถ 7 ประการ ได้แก่

- (1) ความสามารถในการเรียงร้อยร้อยคำ และสื่อสารวิสัยทัศน์ความรู้ให้กินใจและเกิดความมุ่งมั่นทั่วกันภายในองค์กร ในลักษณะที่เรียกว่าเกิด Sense of Direction
- (2) ความสามารถในการสื่อสารวิสัยทัศน์ความรู้ และวัฒนธรรมองค์กร ไปสู่สมาชิกของ Project Team
- (3) ความสามารถในการประเมินคุณภาพของความรู้ที่สร้างขึ้นในกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กร ทั้งนี้ โดยประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดภายในองค์กร
- (4) ความสามารถในการเลือกคนสำหรับทำหน้าที่ผู้นำของ Project Team
- (5) ทักษะในการ "สร้างความปั่นป่วนอย่างสร้างสรรค์" (Creative Chaos) ให้แก่ Project Team เช่น การกำหนดเป้าหมายที่ยากและท้าทาย

(6) ทักษะในการเข้าไปร่วมกระบวนการจัดการความรู้กับพนักงานระดับกลางและระดับล่าง เพื่อสร้างความมุ่งมั่นเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของการจัดการความรู้

(7) ความสามารถในการจัดการภาพรวมของการจัดการความรู้ขององค์กร

3) สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเข้มข้นในกลุ่มพนักงาน ระดับล่าง บรรยากาศที่สำคัญที่สุดคือสภาพที่พนักงานสามารถหาประสบการณ์ตรงสำหรับใช้ในการทำงาน คือ เน้นที่ความรู้จากประสบการณ์ตรง ไม่ใช่ความรู้จากตำรา (ไม่ปฏิเสธหรือละเลยความรู้จากตำรา แต่ เน้นความรู้จากประสบการณ์ตรงมากกว่า) ประสบการณ์ตรงมาจากการสัมผัสโดยตรงด้วยตนเอง เช่น ไปดูงาน ไปพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และที่สำคัญที่สุดได้ทดลองหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้น ความรู้ที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต้องเน้นเป็นพิเศษคือ ความรู้ฝังลึก และกระบวนการที่เน้นคือ Socialization ความรู้ที่เกิดจากการสัมผัสกับภายนอกองค์กร เช่น ลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ผู้ทำธุรกิจกับ องค์กร เป็นความรู้ที่สำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันและการดำรงอยู่ขององค์กร จึงเป็นความรู้ จากประสบการณ์ตรงที่สำคัญยิ่ง

4) ควบการจัดการความรู้ไปกับการพัฒนาสินค้า หรือรูปแบบการทำงานใหม่ๆ ในทางธุรกิจ ของต่างประเทศ การจัดการความรู้มักควบคู่หรือสัมพันธ์อย่างแนบแน่นอยู่กับการพัฒนาสินค้าตัวใหม่ หรือพัฒนาวิธีการผลิต แต่ในองค์กรที่มีเป้าหมายเชิงสังคม หรือด้านการบริการ

การจัดการความรู้ควรควบคู่หรือแนบแน่นอยู่กับการพัฒนาคุณภาพงาน หรือพัฒนา ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ของงาน ซึ่งในการจัดการสมัยใหม่เรานิยามคำว่าประสิทธิผลว่า หมายถึง เป้าหมาย 4 ประการ คือ (1) ตอบสนองตรงเป้าหมาย (Responsiveness) ของลูกค้า และ ตรงเป้าหมายขององค์กร (2) มีนวัตกรรม (Innovation) (3) มีการพัฒนาและใช้ศักยภาพ (Competency) อย่างเต็มที่ และ (4) มีประสิทธิภาพ (Efficiency)

5) เน้นการจัดการองค์กรแบบใช้พนักงานระดับกลางเป็นพลังขับเคลื่อนหลัก ในตำราด้าน การจัดการมักเอ่ยถึงวิธีการจัดการแบบ "บนลงล่าง" (Top-Down) กับแบบ "ล่างขึ้นบน" (Bottom-Up) แต่ Nonaka & Takeuchi แนะนำว่ารูปแบบของการจัดการองค์กรที่เหมาะสมต่อการจัดการ ความรู้คือแบบ "กลาง-ขึ้น-ลง" (Middle-Up-Down) ซึ่งเน้นการใช้พนักงานหรือผู้บริหารระดับกลาง เป็นพลังหลักในการขับเคลื่อน โดยที่พนักงานระดับกลางจะเป็นผู้เชื่อมโยงวิสัยทัศน์หรือความฝันของ ผู้บริหารระดับสูง เข้ากับความเป็นจริงหรือการปฏิบัติของพนักงานระดับล่าง ในตำราบริหารของโลก ตะวันตก มักกล่าวว่าผู้บริหารระดับกลางเป็นพนักงานกลุ่ม ที่เรียกว่า "เสียงต่อการสูญพันธุ์" แต่ Nonaka & Takeuchi เชื่อในทางตรงกันข้าม คือในยุคของการจัดการความรู้ ผู้บริหารระดับกลางจะ เป็นกำลังหลักในการเชื่อมโยงให้เกิดการจัดการความรู้ที่ทรงพลัง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภายในองค์กร

6) เปลี่ยนโครงสร้างองค์กรไปเป็นแบบ "พหุบาท" (Hypertext) หมายถึงองค์กรที่มีหลาย บริบท (Context) อยู่ในเวลาเดียวกัน (Hyper + Context) ในแต่ละบริบทมีพนักงานทำงานของตน เต็มเวลา และมีภารกิจอยู่ในบริบทเดียว ในที่นี้มี 3 บริบท หรือ 3 "ชั้น" อยู่ด้วยกัน มีการจัดการ ความรู้หมุนเวียนอยู่ระหว่างชั้น ทำให้เกิดการเกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกัน เกิดการจัดการความรู้ที่ ทรงพลัง 3 ชั้น หรือ 3 บริบทขององค์กรพหุบาท ได้แก่ (1) ชั้นหรือบริบทของระบบงานตามปกติ เป็นรูปแบบองค์กรแบบพีระมิด หรือ Bureaucracy (2) ชั้นหรือบริบทของ Project Team ซึ่ง ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วสลายตัวกลับสู่ระบบงานตามปกติ แต่ในช่วงของ Project Team สมาชิกของทีมทำงานเต็มเวลาให้แก่ Project Team (นี่คือจุดที่ต่างจาก Matrix

Organization ซึ่งสมาชิกของทีมรายงานต่อหัวหน้าปกติด้วยและต่อหัวหน้าทีมด้วย) ในบริบทนี้การจัดการองค์การจะเป็นรูปพีระมิดหัวกลับ (3) ชั้นหรือบริหารฐานความรู้ (Knowledge-Base) ทำหน้าที่คอยสกัด รวบรวม และสังเคราะห์ ยกระดับความรู้ที่เกิดขึ้นจาก 2 บริบทข้างต้น ให้มีความหมายต่อองค์กรยิ่งขึ้น และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการความรู้ของพนักงานทุกระดับและทุกบริษัท

7) การสร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอก ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานหลักขององค์กร น่าจะมี 3 ประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ

7.1 การมีระบบการรับรู้และตรวจสอบข่าวสารความก้าวหน้าของความรู้ในลักษณะของ intelligence

7.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภาคีหรือเครือข่ายที่มุ่งทำประโยชน์หรือทำความดีให้แก่สังคม

7.3 การเชื่อมโยงและ "สกัด" ความรู้จากลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะความรู้ฝังลึกที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือใช้บริการขององค์กร

2.1.5 กระบวนการจัดการความรู้ (กระบวนการเรียนรู้, 2558)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ตลอดชีวิต คำจำกัดความที่นักจิตวิทยา มักจะกล่าวอ้างอยู่เสมอ แต่ยังไม่ถึงกับเป็น ที่ยอมรับ กันอย่างสากล คือ คำจำกัดความของ คิมเบล (Gregory A Kimble)

คิมเบล กล่าวว่า "การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพแห่งพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือการปฏิบัติที่ได้รับ การเสริมแรง (Learning as a relatively permanent change in behavioral potentiality that occurs as a result of reinforced practice) " จากความหมายของการเรียนรู้ข้างต้นแยกกล่าวเป็นประเด็นสำคัญได้ 5 ประการ คือ

1. การที่กำหนดว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็แสดงว่าผลที่เกิดจากการเรียนรู้จะต้องอยู่ใน รูปของพฤติกรรม ที่สังเกตได้ หลังจากเกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถทำสิ่งหรือเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อนการเรียนรู้ นั้น

2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวร นั่นก็คือ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้น จะไม่เป็นพฤติกรรมในช่วงสั้น หรือเพียงชั่วคราว และในขณะเดียวกันก็ ไม่ใช่พฤติกรรมที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงอีกต่อไป

3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปอย่างทันทีทันใด แต่มันอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงศักยภาพ (Potential) ที่จะกระทำ สิ่งต่างๆ ต่อไปในอนาคต การเปลี่ยนแปลงศักยภาพนี้อาจแฝงอยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งอาจจะยังไม่ได้แสดงออกมา เป็นพฤติกรรมอย่าง ทันทีทันใดก็ได้

4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงศักยภาพในตัวผู้เรียนนั้นจะเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือศักยภาพอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่นไม่ถือเป็นการเรียนรู้

5. ประสบการณ์หรือการฝึกต้องเป็นการฝึกหรือปฏิบัติที่ได้รับการเสริมแรง (Reinforced practice) หมายความว่า เพียงแต่ผู้เรียนได้ รับรางวัลหลังจากที่ตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ในแง่นี้คำว่า "รางวัล" กับ "ตัวเสริมแรง" (Reinforce) จะให้ความหมายเดียวกัน ต่างก็หมายถึงอะไรบางอย่างที่อินทรีย์ (บุคคล) ต้องการ

ปัจจัยสำคัญในสภาพการเรียนรู้

ในสภาพการเรียนรู้ต่างๆ ย่อมประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ด้วยกัน คือ

1. ตัวผู้เรียน (Learner)
2. เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นตัวเร้า (Stimulus Situation)
3. การกระทำหรือการตอบสนอง Action หรือ Response

ลำดับชั้นในกระบวนการเรียนรู้

มุลลีย์ (George J. Mouly) กำหนดลำดับชั้นในกระบวนการเรียนรู้ไว้ 7 ชั้น ดังนี้

1. เกิดแรงจูงใจ (Motivation) เมื่อใดก็ตามที่อินทรีย์เกิดความต้องการหรืออยู่ในภาวะที่ขาดสมดุลก็จะมีแรงขับ (Drive) หรือแรงจูงใจ (Motive) เกิดขึ้นผลักดันให้เกิดพฤติกรรมเพื่อหาสิ่งที่ขาดไปนั้นมาให้อวัยวะที่อยู่ในภาวะที่พอดี แรงจูงใจมีผลให้แต่ละคนไวต่อการสัมผัสสิ่งเร้าแตกต่างกันเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางและความเข้มของพฤติกรรมและเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้น สำหรับการเรียนรู้

2. กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เมื่อมีแรงจูงใจเกิดขึ้นแต่ละบุคคลก็จะกำหนดเป้าประสงค์ที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ เป้าประสงค์จึงเป็น ผลันปลายที่อินทรีย์แสวงหา ซึ่งบางครั้งอาจจะชัดเจน บางครั้งอาจจะเลื่อนลอย บางครั้งอาจกำหนดขึ้น เพื่อสนองความต้องการทางสรีระ หรือบางครั้งเพื่อสนองความต้องการทางสังคม

3. เกิดความพร้อม (Readiness) คนแต่ละคนมีขีดความสามารถที่จะรับ และความต้องการพื้นฐานเพื่อที่จะเสาะแสวงหาความพอใจ หรือหาสิ่งที่จะสนอง ความต้องการได้จำกัดและแตกต่างกันไปตามสภาพความพร้อมของแต่ละบุคคล เช่น เด็กทารกซึ่งมีความเจริญ ทางสรีระ ยังไม่มากก็จะไม่พร้อมที่จะเรียนรู้วิธีการหาอาหารด้วยตนเองได้ เด็กที่ร่างกายอ่อนแอ หรือมีความบกพร่องของอวัยวะบางส่วน ก็จะไม่พร้อมในการเล่นกีฬาบางอย่างได้ กล่าวได้ว่าสภาพความพร้อมในการเรียนของบุคคลนั้นจะต้องอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ หลายประการ อาทิเช่น ความเจริญเติบโตของโครงสร้างทางร่างกาย การจูงใจ ประสบการณ์ด้วย เป็นต้น เรื่องของความพร้อมนี้นับว่า เป็นสิ่งจำเป็นมากที่จะต้องดีก่อนที่จะเกิดการเรียนรู้

4. มีอุปสรรค (Obstacle) อุปสรรคจะเป็นสิ่งขวางกั้นระหว่างพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจกับเป้าประสงค์ ถ้าหากไม่มีอุปสรรค หรือสิ่งกีดขวางเราก็จะไปถึงเป้าประสงค์ได้โดยง่าย ซึ่งเราก็ถือว่าสภาพการณ์เช่นนี้ ไม่ได้ช่วยให้เกิดความต้องการที่จะแก้ปัญหาและเรียนรู้ ตรงกันข้ามการที่เราไม่สามารถไปถึงเป้าหมายได้จะก่อให้เกิดความเครียดและจะเกิดความพยายามที่จะหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะก่อให้เกิด การเรียนรู้ขึ้น

5. การตอบสนอง (Response) เมื่อบุคคลมีแรงจูงใจ มีเป้าประสงค์ เกิดความพร้อม และเผชิญกับอุปสรรคเข้าก็จะมีพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น พฤติกรรมนั้นอาจเริ่มด้วยการตัดสินใจ เกิดอาการตอบสนองที่เหมาะสมทดลองทำแล้วปรับปรุงแก้ไขการตอบสนองนั้นให้แก้ปัญหาได้ดีที่สุด ซึ่งแนวทางของ การตอบสนองอาจมุ่งสู่เป้าประสงค์โดยตรงหรือโดยทางอ้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง

6. การเสริมแรง (Reinforcement) การเสริมแรงก็หมายถึง การได้รางวัลหรือให้สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความพอใจ ซึ่งปกติผู้เรียนจะได้รับ หลังจากที่ตอบสนองแล้ว ตัวเสริมแรงไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของหรือวัตถุที่มองเห็นได้เสมอไป เพราะความสำเร็จ ความรู้ ความก้าวหน้า ฯลฯ ก็เป็นตัวเสริมแรงได้เช่นเดียวกัน

7. การสรุปความเหมือน (Generalization) หลังจากที่อยู่เรียนสามารถตอบสนองหรือหาวิธีการที่จะมุ่งสู่เป้าประสงค์ได้แล้ว เขาก็อาจจะประสงค์ใช้กับปัญหา หรือสถานการณ์ที่จะพบในอนาคตได้นั้นก็แสดงว่า ผู้เรียนเกิดความสามารถที่จะสรุปความ เหมือนระหว่างสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีมาก่อน กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เพิ่งจะพบใหม่ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตของพฤติกรรม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชวลิต ขอดศิริ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จำนวน 107 คน ปีการศึกษา 2549 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีการปฏิบัติในประเด็นต่อไปี้ กระบวนการจัดการความรู้ ภาวะผู้นำ เทคโนโลยีที่สนับสนุน การสื่อสาร วัฒนธรรมในการจัดการความรู้ การวัดผล การจัดการความรู้ และองค์ประกอบการจัดการความรู้ที่ประสบผลสำเร็จ แต่ก็มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ หลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่ลงตัวชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักเรียนยังขาดภาวะผู้นำ สถานที่ที่จะให้ใช้กับเทคโนโลยีใหม่ๆยังมีให้ใช้น้อย การสานต่อรูปแบบ หลักการ กระบวนการสอบไม่สอดคล้องกัน ทำให้ผู้เรียนแต่ละชั้นปีไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ที่ต่อเนื่องกัน การวัดผลไม่มีความแน่นอน และแตกต่างกันทุกภาคเรียน ทำให้ครูเกิดความสับสน และความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ปกครองและครู ทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องของการวัดประเมินผล และผลการเรียนของนักเรียน

พรพิมล ทรรษาภิรมย์โชค (2550) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ไว้ดังนี้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ เป็นการวิจัยที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารรายงานคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 จำนวน 140 ชุด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการจัดการความรู้จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก ขั้นตอนที่ 3 การร่างและการตรวจสอบรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้ จำนวน 11 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม และขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ของหน่วยงานภาครัฐ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน รับรองความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารรายงานคำรับรองการปฏิบัติราชการ พบว่า ขั้นตอนการสร้างและการแสวงหาความรู้กับขั้นตอนการประมวลและกลั่นกรองความรู้มีวิธีการคล้ายกัน หน่วยงานส่วนใหญ่ให้ผู้เชี่ยวชาญประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของความรู้ ขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลคล้ายกับขั้นตอนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

2. ผู้อำนวยการจัดการความรู้ส่วนใหญ่เห็นว่าเป้าหมายของการจัดการความรู้ภาครัฐต้องมุ่งเน้นการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในหน่วยงาน บุคลากรต้องสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองได้ ต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานจากการสร้างและพัฒนาความรู้วิชาการใหม่ ๆ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้เห็นว่าขั้นตอนการนำความรู้ไปใช้เป็นขั้นตอนสำคัญของรูปแบบและให้ลดขั้นตอนโดยการรวมขั้นตอนการประมวลและกลั่นกรองเข้ากับขั้นตอนการสร้างความรู้ให้เป็นขั้นตอนการสร้างความรู้

4. รูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดความรู้ ได้แก่ จัดตั้งคณะทำงาน จัดประชุมคณะทำงาน สืบค้นและรวบรวมความรู้ จัดลำดับความสำคัญของความรู้ และกำหนดแหล่งความรู้ที่จำเป็น 2) การแสวงหาความรู้จากภายในและภายนอกหน่วยงาน 3) การสร้างความรู้ ได้แก่ กำหนดทีมสร้างความรู้ ประชุมทีมสร้างความรู้ และบูรณาการความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน 4) การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ได้แก่ กำหนดโครงสร้างความรู้ และรวบรวมและจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดช่องทางการเผยแพร่ความรู้ 6) การนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคน งาน และหน่วยงาน และ 7) การติดตามและประเมินผลทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การเรียนรู้ ประกอบด้วย วิธีการเรียนรู้จำแนกตามระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับหน่วยงาน และทักษะการเรียนรู้ 2) หน่วยงาน ประกอบด้วยวิสัยทัศน์และเป้าหมาย วัฒนธรรม กลยุทธ์ได้แก่ การเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสื่อสาร กระบวนการและเครื่องมือ และการยกย่องชมเชยและการให้รางวัล และโครงสร้างองค์กร 3) คน ประกอบด้วยผู้บริหาร บุคลากร และผู้รับบริการ และ 4) เทคโนโลยี ประกอบด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการเรียนรู้

สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547) การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ และทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้จำนวน 395 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 11 ในการหาค่าสถิติพื้นฐานและใช้โปรแกรม LISREL 8.30 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล โครงสร้างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดภาคใต้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า

ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักดังนี้ องค์กรภาวะผู้นำการเรียนรู้ การบริหารจัดการความรู้ และเทคโนโลยี ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก จะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 13 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 62 ตัว

ตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่เป็นองค์ประกอบหลักรวม 5 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การเรียนรู้ การจัดการความรู้ องค์กร ภาวะผู้นำ และเทคโนโลยี

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่า ไค-สแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับ

ความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการทดสอบพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผกาพันธ์ อินตะแก้ว (2552) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต กลุ่มประชากรของการวิจัยคือ โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) จำนวน 18 แห่ง ตัวแทนของโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำหรับนำมาใช้ในการร่างรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต คือ ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดของโรงเรียนและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รวม 36 ท่าน สำหรับผู้เชี่ยวชาญระดับผู้บริหารที่พัฒนารูปแบบและประเมินรับรองรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิตโดยใช้เทคนิคเดลฟายประยุกต์ คือ คณะบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่โรงเรียนสาธิตสังกัดอยู่และผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต รวม 27 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปในเชิงบรรยายเพื่อเป็นกรอบกำหนดร่างรูปแบบคำมัธยฐานคำพิสัยระหว่างควอไทล์ (หาค่าความสอดคล้อง) ค่าชัณมิเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (หาค่าการกระจายเพื่อหาค่าความเหมาะสมในการนำไปใช้ในรูปแบบ) และหาค่าร้อยละเพื่อหาค่ายุติในการวิพากษ์รับรองรูปแบบ จากนั้นจึงนำมาสรุปเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิตที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิตต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ที่สมบูรณ์ ตามบริบทโครงสร้างการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต ที่มีองค์ประกอบ 3 ส่วนดังนี้

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) ที่มาของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต
2. ส่วนของรายละเอียดรูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิตประกอบด้วย 1) องค์ประกอบเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต 2) วิธีการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต (3) ส่วนของแผนผังแสดงรายละเอียดการบริหารจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต
3. ส่วนการนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้ ประกอบด้วย 1) เงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้ 2) วิธีการนำรูปแบบการจัดการความรู้ไปใช้ 3) การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการความรู้มีประเด็นสำคัญหลายประเด็น เช่น กระบวนการจัดการความรู้ ภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร องค์กร และบุคคล การแสดงหาความรู้จากภายในและภายนอก การสร้างความรู้ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและผลการวิจัยมาประยุกต์เพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ ศักยภาพของกระบวนการจัดการความรู้ และเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับเพศ อายุ การศึกษา คณะ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นด้านองค์กร ด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี และด้านการเรียนรู้

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 11,253 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 30 ตุลาคม 2558)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่างประชากรของยามานะ (Yamane, 1967, อ้างใน พรณี ลีกิจวัฒน์, 2549) ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ไว้ที่ร้อยละ 3

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้มีร้อยละ 3

N = ขนาดประชากร

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{11,253}{1 + 11,253(0.03^2)} = 1,011.26 \text{ คน หรือ } 1,012 \text{ คน}$$

จำแนกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ครุศาสตร์ (ระดับปริญญาตรี 5 ปี)	1,317	118
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ระดับปริญญาตรี 4 ปี)	1,932	174
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรี 4 ปี)	2,024	182
วิทยาการจัดการ (ระดับปริญญาตรี 4 ปี)	3,624	326
เทคโนโลยีการเกษตร (ระดับปริญญาตรี 4 ปี)	875	79
ศิลปกรรมศาสตร์ (ระดับปริญญาตรี 4 ปี)	657	59
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ระดับปริญญาตรี 4 ปี)	418	38
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ระดับปริญญาตรี 2 ปี)	406	37
รวม	11,253	1,012

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากการงานวิจัยของพรพิมล ھرรชากิรมย์โชค (2550) โดยนำกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ในด้านขั้นตอนของ พรพิมล ھرรชากิรมย์โชค ซึ่งได้จากการวิจัยที่ประยุกต์ขั้นตอนการจัดการความรู้ต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ และด้านองค์ประกอบของ Marquardt (2002) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) องค์กร 2) บุคคล 3) เทคโนโลยี และ 4) การเรียนรู้ โดยจะแบ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับเพศ อายุ การศึกษา คณะ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในด้านองค์กร ด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี และด้านการเรียนรู้ ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวข้องกับการกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ จัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ แบ่งเป็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ และติดตามและประเมินผล ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

ใช้คะแนนรวมของแบบสอบถามโดยการวัดความคิดเห็นจะใช้มาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert's scale) 5 ระดับ มีการให้คะแนนและแปลความหมายของระดับคะแนนต่างๆ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การประเมินระดับความคิดเห็น

เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต โดยส่วนรวม ใช้คะแนนเฉลี่ยโดยอาศัยเกณฑ์ของเบส (Best, 1963 : 257, อังโนวรรณฤดี แก้วแกมแซ, 2544) มาจัดระดับความคิดเห็นดังนี้

	เกณฑ์		ระดับความคิดเห็น
ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.3.2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3.3 วิเคราะห์ระดับของกระบวนการจัดการความรู้ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ โดยทดสอบค่าสถิติค่าที (t-Test) แบบ Independent และทดสอบโดยค่าสถิติค่าเอฟ (F-Test) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 1,012 คน ขั้นตอนการศึกษาระวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษาคณะ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา และคณะ โดยใช้สถิติพรรณนาแจกแจงความถี่ ร้อยละ

ตารางที่ 4-1 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	417	41.20
หญิง	595	58.80
รวม	1,012	100.00

จากตารางที่ 4-1 จะเห็นว่าเมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 595 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 และเพศชาย จำนวน 417 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20

ตารางที่ 4-2 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 21 ปี	527	52.08
21-22 ปี	184	18.18
22 ปีขึ้นไป	301	29.74
รวม	1,012	100.00

จากตารางที่ 4-2 จะเห็นว่าเมื่อจำแนกตามตัวแปรอายุ ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 527 คน คิดเป็นร้อยละ 52.08 อายุ 22 ปีขึ้นไป จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 29.74 และอายุ ระหว่าง 21-22 ปี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18

ตารางที่ 4-3 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านระดับการศึกษา

ด้านระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านระดับการศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	310	30.63
ชั้นปีที่ 2	205	20.26
ชั้นปีที่ 3	208	20.55
ชั้นปีที่ 4	289	28.56
รวม	1,012	100.00

จากตารางที่ 4-3 จะเห็นว่าเมื่อจำแนกตามตัวแปรด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 30.63 รองลงมา กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 28.56

ตารางที่ 4-4 ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามลักษณะทางด้านคณะ

ด้านคณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านคณะ		
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	182	17.98
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	75	7.41
เทคโนโลยีการเกษตร	79	7.81
ครุศาสตร์	118	11.66
วิทยาการจัดการ	325	32.11
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	174	17.19
ศิลปกรรมศาสตร์	59	5.83
รวม	1,012	100.00

จากตารางที่ 4-4 จะเห็นว่าเมื่อจำแนกตามตัวแปรด้านคณะ ส่วนใหญ่กำลังศึกษาคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 32.11 รองลงมาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 17.98 และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 17.19

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้

ตารางที่ 4-5 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านองค์กร

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านองค์กร			
1. มหาวิทยาลัยมีวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ที่ชัดเจน	4.03	1.40	มาก
2. มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายการจัดการความรู้ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของคนในมหาวิทยาลัย	3.98	0.69	มาก
3. มหาวิทยาลัยมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และค้นหาความรู้	3.87	0.80	มาก
4. มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศของการสอนงานและถ่ายทอดความรู้ ภายในห้องเรียน	3.90	0.85	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกิจกรรมการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.98	2.04	มาก
โดยภาพรวม	3.95	0.74	มาก

จากตารางที่ 4-5 พบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านองค์กร โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านองค์กร ในระดับมาก คือเรื่อง มหาวิทยาลัยมีวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกิจกรรมการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมหาวิทยาลัยมีเป้าหมายการจัดการความรู้ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของคนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.98$)

ตารางที่ 4-6 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านบุคคล

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านบุคคล			
1. นักศึกษามีความรักและภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย	4.30	0.59	มาก
2. นักศึกษามีความพร้อมในการปรับตัวเองกับการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์	3.97	0.68	มาก
3. นักศึกษามีความรู้ และทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ	3.84	0.81	มาก
โดยภาพรวม	4.03	0.55	มาก

จากตารางที่ 4-6 พบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านบุคคล ในระดับมาก คือเรื่อง นักศึกษามีความรักและภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ นักศึกษามีความพร้อมในการปรับตัวเองกับการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ($\bar{X} = 3.97$)

ตารางที่ 4-7 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านเทคโนโลยี			
1. มหาวิทยาลัยมีคลังข้อมูล (Data Warehouse) ที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาและใช้สารสนเทศและความรู้	3.97	0.82	มาก
2. มหาวิทยาลัยมีเทคโนโลยีเครือข่ายทางสังคม เช่น Facebook สำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.83	0.79	มาก
3. มหาวิทยาลัยมีการนำสื่อการเรียนรู้แบบมัลติมีเดียมาช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักศึกษา	3.79	0.82	มาก
โดยภาพรวม	3.86	0.70	มาก

จากตารางที่ 4-7 พบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี ในระดับมาก คือเรื่อง มหาวิทยาลัยมีคลังข้อมูล (Data Warehouse) ที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาและใช้สารสนเทศและความรู้ ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีเทคโนโลยีเครือข่ายทางสังคม เช่น Facebook สำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.83$)

ตารางที่ 4-8 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการเรียนรู้			
1. นักศึกษามีการปรับความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพความเป็นจริงของโลกและมหาวิทยาลัย	3.92	0.82	มาก
2. นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.89	0.83	มาก
3. นักศึกษามีการติดตามความรู้และข่าวสารในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน	3.89	0.86	มาก
4. นักศึกษามีการฝึกฝนทักษะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	3.91	0.84	มาก
5. นักศึกษามีการจัดลำดับความสำคัญและวางแผนการเรียนอย่างมีขั้นตอนได้	3.94	0.86	มาก
โดยภาพรวม	3.91	0.71	มาก

จากตารางที่ 4-8 พบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีการจัดลำดับความสำคัญและวางแผนการเรียนอย่างมีขั้นตอนได้ ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาคือ นักศึกษามีการปรับ

ความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพความเป็นจริงของโลกและมหาวิทยาลัย (\bar{X} =3.92)

ตารางที่ 4-9 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ (โดยภาพรวม)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านองค์กร	3.95	0.74	มาก
ด้านบุคคล	4.03	0.55	มาก
ด้านเทคโนโลยี	3.86	0.70	มาก
ด้านการเรียนรู้	3.91	0.71	มาก
โดยภาพรวม	3.94	0.68	มาก

จากตารางที่ 4-9 พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก (\bar{X} =3.94) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านบุคคล (\bar{X} =4.03) รองลงมาคือ ด้านองค์กร (\bar{X} =3.95) ด้านการเรียนรู้ (\bar{X} =3.91) และด้านเทคโนโลยี (\bar{X} =3.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-10 ระดับกระบวนการจัดการความรู้

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ (KM) อย่างต่อเนื่อง	3.90	0.70	มาก
2. มหาวิทยาลัย มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ (KM)	3.76	0.71	มาก
3. มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมสัมมนา/ฝึกรอบม เพื่อเพิ่มพูนความรู้	3.67	0.82	มาก
4. มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนกิจกรรม/กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.67	0.85	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีการรวบรวมความรู้ไว้ในสถานที่ๆ นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าไปค้นหาได้ สะดวก	3.70	0.89	มาก
6. มหาวิทยาลัยกิจกรรมจัดการความรู้ที่เป็นระบบ เช่น เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น	3.72	0.91	มาก
โดยภาพรวม	3.74	0.64	มาก

จากตารางที่ 4-10 พบว่า ระดับกระบวนการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก (\bar{X} =3.74) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ (KM) อย่างต่อเนื่อง (\bar{X} =3.90) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัย มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ (KM) (\bar{X} =3.76)

ตารางที่ 4-11 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นกับการดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไป
จำแนกตามลักษณะทางด้านเพศ

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t	P
การดำเนินงานจัดการความรู้					
ชาย	417	3.91	0.52	-1.57	0.12
หญิง	595	3.96	0.53		

จากตารางที่ 4-11 พบว่า การดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะ
ทางด้านเพศ ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-12 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นกับการดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไป
จำแนกตามลักษณะทางด้านอายุ การศึกษา และคณะ

	ตัวแปร	SS	df	MS	F	Sig.
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	1.01	2	0.51	1.83	0.100
	ภายในกลุ่ม	278.81	1009	0.28		
	รวม	279.82	1011			
การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.94	4	0.23	0.85	0.496
	ภายในกลุ่ม	278.88	1007	0.28		
	รวม	279.82	1011			
คณะ	ระหว่างกลุ่ม	21.90	6	3.65	14.22	0.000**
	ภายในกลุ่ม	257.92	1005	0.26		
	รวม	279.82	1011			

** P < .01 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4-12 พบว่า การดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะ
ทางด้านอายุ การศึกษา ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ข้อมูลทั่วไปจำแนกตาม
ลักษณะทางทางด้านคณะ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ ศักยภาพของกระบวนการจัดการความรู้ และวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าสถิติค่าที (t-Test) แบบ Independent และทดสอบโดยค่าสถิติค่าเอฟ (F-Test) นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา และคณะ ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.80 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.20 มีอายุต่ำกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.08 อายุ 22 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.74 และอายุระหว่าง 21-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.18 กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 30.63 รองลงมา กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.56 คณะวิทยาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 32.11 รองลงมาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 17.98 และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 17.19

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านบุคคล รองลงมาคือ ด้านองค์กร ด้านการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ

5.1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้

ระดับกระบวนการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ (KM) อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ มหาวิทยาลัย มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ (KM)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1. ความรู้ด้านองค์กร โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านองค์กร ในระดับมาก คือเรื่อง มหาวิทยาลัยมีวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ที่ชัดเจน) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกิจกรรมการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และมหาวิทยาลัยมีเป้าหมายการจัดการความรู้ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของคนในมหาวิทยาลัย
2. ด้านบุคคล โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านบุคคล ในระดับมาก คือเรื่อง นักศึกษามี

ความรักและภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย รองลงมาคือ นักศึกษามีความพร้อมในการปรับตัวเองกับการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์

3. ด้านเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยี ในระดับมาก คือเรื่อง มหาวิทยาลัยมีคลังข้อมูล (Data Warehouse) ที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาและใช้สารสนเทศ และความรู้ รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีเทคโนโลยีเครือข่ายทางสังคม เช่น Facebook สำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. ด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีการจัดลำดับความสำคัญและวางแผนการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอนได้ รองลงมาคือ นักศึกษามีการปรับความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพความเป็นจริงของโลกและมหาวิทยาลัย

5.1.4 สรุปผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นกับการดำเนินงานจัดการความรู้กับข้อมูลทั่วไป

ความคิดเห็นกับการดำเนินงานจัดการความรู้ต่างกัน ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะทางด้านเพศอายุ การศึกษา ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะทางทางด้านคณะ ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ ศึกษาระดับของกระบวนการจัดการความรู้ และเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้ด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านบุคคล รองลงมาคือ ด้านองค์กร ด้านการเรียนรู้ และด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ และระดับกระบวนการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านความรู้ด้าน(ด้านองค์กร ด้านบุคคล ด้านเทคโนโลยี ด้านการเรียนรู้) พบว่า มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ (KM) อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ มหาวิทยาลัย มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ (KM) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักดังนี้ องค์กรภาวะผู้นำการเรียนรู้ การบริหารจัดการความรู้ และเทคโนโลยี

5.3 ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในคณะหรือมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีหลากหลาย ซึ่งมีข้อดีและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการความรู้ของนักศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กองพัฒนาคุณภาพ. 2552. การจัดการความรู้ของหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมหิดล. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา http://www.qd.mahidol.ac.th/km/document/re16_07_2553.pdf.
ค้นหาเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2559.
- กระบวนการเรียนรู้. 2558. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://www.novabizz.com/NovaAce/Learning/Learning_Process.htm#ixzz3ecqeJXCM. ค้นหาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2558.
- ขวลิต ขอดศิริ. 2549. ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ของโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม
จังหวัดเชียงใหม่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
<http://www.riclib.nrct.go.th/abs/ab197882.pd>,. ค้นหาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2558.
- นันทิ จิตสว่าง. 2549. จาก Knowledge Management สู่อุบัติกรนวัตกรรม. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
http://www.stou.ac.th/Thai/Schools/Shs/booklet/3_2548/public.htm,. ค้นหา
เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2558
- ผกาพันธ์ อินต๊ะแก้ว. 2552. รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มโรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ดุขฎี
บัณฑิต. สาขาการพัฒนารัพยากรมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรพิมล ทรราชภิรมย์โชค. 2550. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต. ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภัทร ภูเจริญ. 2548. องค์การแห่งการเรียนรู้ และการบริหารความรู้. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า.
- วิจารณ์ พานิช. 2547. องค์การจัดการและการเรียนรู้ : บรรยายในหลักสูตรการบริหารงานภาครัฐ
และกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 3, สถาบันพระปกเกล้า 14 พฤษภาคม 2547. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: http://www.kmi.or.th/autopage/show_page.php?h=13&s_id=19&d_id=19,. ค้นหาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2558.
- สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. 2547. การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์การสู่การเรียนรู้ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- พรรณิ ลีกิจวัฒน์. 2549. วิธีการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 2558. สถิตินักศึกษาปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 30 ตุลาคม 2558. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
http://regis.skru.ac.th/RegisWeb/webpage/information_std158/file/m1.pdf.
ค้นหาเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2558.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. 2548. การบริหารจัดการศึกษาตามยุทธ
ศาสตร์ใหม่ของการพัฒนาระบบราชการ. สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- Natarajan, G. & Shekhar, S. 2001. Knowledge Management: Enabling Business Growth.
Malaysia: McGraw-Hill.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
การศึกษาการจัดการความรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา
- ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้
- ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอความกรุณานักศึกษาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตรงตามความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สุด การวิจัยครั้งนี้จะสรุปผลในภาพรวมของมหาวิทยาลัย ไม่มีผลกระทบต่อด้านนักศึกษาแต่อย่างใด

ขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักศึกษา

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ชั้นปีที่ศึกษา

- ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4

4. คณะ

- วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาการจัดการ
 เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มนุษย์และสังคมศาสตร์
 เทคโนโลยีการเกษตร ศิลปกรรมศาสตร์
 ครุศาสตร์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการจัดการความรู้

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง เพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษา

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านองค์กร						
1.	มหาวิทยาลัยมีวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ที่ชัดเจน					
2.	มหาวิทยาลัยมีเป้าหมายการจัดการความรู้ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของคนในโรงเรียน					
3.	มหาวิทยาลัยมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และค้นหาความรู้					
4.	มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศของการสอนงานและถ่ายทอดความรู้ ภายในห้องเรียน					
5.	มหาวิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกิจกรรมการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคคล						
1.	นักศึกษามีความรักและภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย					
2.	นักศึกษามีความพร้อมในการปรับตัวเองกับการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์					
3.	นักศึกษามีความรู้ และทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ					
ด้านเทคโนโลยี						
1.	มหาวิทยาลัยมีคลังข้อมูล (Data Warehouse) ที่อำนวยความสะดวกในการค้นหาและใช้สารสนเทศและความรู้					
2.	มหาวิทยาลัยมีเทคโนโลยีเครือข่ายทางสังคม เช่น Facebook สำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
3.	มหาวิทยาลัยมีการนำสื่อการเรียนรู้แบบมัลติมีเดียมาช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักศึกษา					
ด้านการเรียนรู้						
1.	นักศึกษามีการปรับความคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพความเป็นจริงของโลกและมหาวิทยาลัย					
2.	นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง					
3.	นักศึกษามีการติดตามความรู้และข่าวสารในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน					
4.	นักศึกษามีการฝึกฝนทักษะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง					
5.	นักศึกษามีการจัดลำดับความสำคัญและวางแผนการเรียนอย่างมีขั้นตอนได้					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง เพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษา

ข้อ	รายการ	5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ (KM) อย่างต่อเนื่อง					
2.	มหาวิทยาลัย มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการความรู้ (KM)					
3.	มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมสัมมนา/ฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้					
4.	มหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนกิจกรรม/กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
5.	มหาวิทยาลัยมีการรวบรวมความรู้ไว้ในสถานที่ๆ นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าไปค้นหาได้ สะดวก					
6.	มหาวิทยาลัยกิจกรรมจัดการความรู้ที่เป็นระบบ เช่น เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณค่ะ